

RETRO-ACTIEVE STEUN: ANALYSE VAN DE RECHTSPRAAK

Kan maatschappelijke dienstverlening voor het verleden worden toegekend?

Retro-actieve steun wordt gebruikt in 2 betekenissen:

1. Steun gevraagd voor een periode vóór de aanvraag
2. Steun verleend door de rechtbank tussen datum van de aanvraag en datum van de uitspraak

1. Steun gevraagd voor een periode voor de aanvraag

Het Hof van Beroep van Gent¹ oordeelde dat retro-actieve steun niet kon omdat een sociaal onderzoek in het verleden onmogelijk is. In casu ging het om een steun die werd gevraagd in 1997 voor een periode in 1995 en 1996.

2. Steun verleend door de rechtbank tussen datum van de aanvraag en datum van de uitspraak

Deze discussie gaat over de maatschappelijke dienstverlening die wordt geweigerd door het OCMW en achteraf toegestaan door de rechtbank. De rechtspraak was verdeeld over de vraag of de hulp moet worden verleend vanaf de datum van de uitspraak of retro-actief vanaf de datum van de aanvraag.

2.1 Arbeidshoven van Brussel, Antwerpen en Luik

Het Arbeidshof van Antwerpen² en Brussel³ waren van mening dat men enkel maatschappelijke dienstverlening kan toestaan vanaf de dag van de uitspraak, niet vanaf de dag van de aanvraag. Ze redeneren dat het gebrek aan menswaardig leven tussen de dag van de aanvraag en de uitspraak niet meer kan worden rechtgezet door steun te geven nu. Enkel de schulden die het menswaardig leven op de dag van de uitspraak in de weg staan, moeten worden betaald. Steun kan enkel worden toegekend voor het verleden als de gevolgen van het mensonwaardig bestaan in het verleden de betrokkene op het moment van de uitspraak beletten een menswaardig leven te leiden.

Een andere strekking binnen het Arbeidshof van Brussel stelde dat het bedrag van de financiële steun tussen datum van aanvraag en uitspraak ex aequo et bono moest worden begroot door de rechtbank⁴.

Het Arbeidshof van Luik was het daarmee niet eens. De maatschappelijke dienstverlening moet verleend worden vanaf de dag van de aanvraag. Anders zet je OCMW's aan tot weigeren/gerechtigde procedures en wordt traagheid voor de rechtbank beloond⁵.

2.2 Arbitragehof 17/9/2003⁶:

Aan het Arbitragehof werd gevraagd of er geen ongelijke behandeling was omdat maatschappelijke dienstverlening niet kan worden toegekend met terugwerkende kracht tot op de dag van de aanvraag,

¹ Arbh. Gent, 7 mei 1998, Inforum nr. 152713

² Arbh. Antwerpen, 22 september 1999, Inforum nr. 164991

³ Arbh. Brussel, 22 januari 1998, onuitg. en 8 juni 2000, Inforum nr. 165723

⁴ Deze interpretatie komt aan bod in het arrest van het Arbitragehof van 17 september 2003, cfr. supra

⁵ idem

⁶ Arbitragehof, 17 september 2003, arrest nr. 112/2003, Inforum nr. 189583 of www.arbitrage.be

terwijl dat wel het geval is voor het bestaansminimum. Het Arbitragehof heeft de prejudiciële vraag ontkennend beantwoord. In de redenering nam het Arbitragehof standpunt in over retro-actieve steun. De wetgever heeft het OCMW gelast de behoefte te beoordelen en de meest passende maatregel voor te stellen. Maatschappelijke dienstverlening moet worden aangepast aan de reële en actuele behoeften van elke begunstigde. Het OCMW moet zich plaatsen op het ogenblik van de beslissing. Men kan bijstand verlenen om de op het ogenblik van de beslissing bestaande gevolgen te verhelpen van een mensonwaardig leven in het verleden, in zoverre ze betrokkene alsdan (=op het ogenblik van de beslissing) beletten een menswaardig leven te leiden. Niet enkel het OCMW zet zich op het moment van de beslissing, ook de rechter.

Het Arbeidshof van Brussel volgt deze interpretatie en beslist dat steun enkel kan als de gevolgen van het mensonwaardig leven in het verleden een menswaardig leven nu belet⁷.

Het Arbeidshof van Luik past zijn eerdere interpretatie aan⁸.

Het Arbeidshof van Bergen betwist deze interpretatie⁹. De rechtbank heeft als taak te doen wat het OCMW had moeten doen op het ogenblik dat haar tussenkomst werd gevraagd: nagaan of op het ogenblik van de aanvraag, en niet op het moment dat de rechtbank uitspraak doet, de menselijke waardigheid is gewaarborgd. Het OCMW moet zich stellen op het ogenblik van de aanvraag, de rechtbank ook.

2.3 Hof van Cassatie 17/12/2007 en 9/2/2009¹⁰

Het Hof van Cassatie heeft de discussie beslecht en gesteld dat geen enkele wettelijke bepaling toelaat het recht op steun uit te sluiten voor de persoon die er recht op heeft tussen de datum van de aanvraag en die van de uitspraak. Men heeft recht op steun vanaf het moment dat men niet menswaardig kan leven. DUS als wordt vastgesteld dat men toen op het ogenblik van de aanvraag niet menswaardig kon leven, moet men steun toekennen vanaf datum van de aanvraag.

Het is aan het Hof van Cassatie om de wetten te interpreteren, het Arbitragehof kijkt enkel na of de voorgelegde interpretatie de Grondwet schendt.

Het Arbeidshof van Brussel was op blijkbaar niet meteen op de hoogte van het arrest van Cassatie en volgt de oude interpretatie van het Arbitragehof¹¹. In een later arrest wordt het Hof van Cassatie wel gevolgd en werd financiële steun gegeven voor een periode voor de uitspraak¹².

De Arbeidsrechtbank van Brussel verwijst naar het Hof van Cassatie en naar de Arbeidsrechtbank van Bergen en kent steun toe vanaf het moment van de aanvraag¹³. De redenering van het Arbeidshof van Bergen wordt overgenomen: het OCMW moet het recht op maatschappelijke dienstverlening onderzoeken op het moment van de beslissing en de rechtbank moet het recht toekennen zoals het OCMW dit had moeten vaststellen, dus de rechtbank moet zich moeten plaatsen op het moment van de aanvraag. Hoewel in de redenering moment van de beslissing en aanvraag door elkaar worden gehaald, blijkt uit de beslissing dat men moment van de aanvraag bedoelt.

Het Arbeidshof van Luik verwijst naar het Hof van Cassatie en de eigen oude redenering dat partijen anders worden aangezet tot verdragingsmanoeuvres¹⁴. In casu wordt geen hulp toegekend omdat het mensonwaardig leven in de periode waarvoor hulp wordt gevraagd niet kan worden bewezen. Er zijn zelfs aanwijzingen voor het tegendeel. Er is geen sociaal onderzoek en men kan deze periode achteraf

⁷ Arbh. Brussel, 11 oktober 2007, Inforum nr. 230512

⁸ Arbh. Luik, 2 maart 2005, Inforum nr. 224347

⁹ Arbh. Bergen, 20 juli 2005, Inforum nr. 213689

¹⁰ Cass., 17 december 2007 en 9 februari 2009, Inforum nrs. 227497 en 238789 Of www.juridat.be

¹¹ Arbh. Brussel, 6 maart 2008, Inforum nr. 232550

¹² Arbh. Brussel, 20 maart 2008, Inforum nr. 230309

¹³ Arbrb. Brussel, 15 mei 2008, Inforum nr. 234243

¹⁴ Arbh. Luik, 15 oktober 2008, Inforum nr. 239109

niet reconstrueren. Dus het enige dat men kan doen is de gevolgen van het verleden die het menswaardig leven nu in de weg staan zoveel mogelijk herstellen. Dit is een vreemd arrest. Het gaat om een herroeping van een oud arrest, waarbij steun werd geweigerd, na een eerdere toekenning door de Arbeidsrechtbank. Het Hof redeneert dat men de behoefte op het moment van de aanvraag niet kan vaststellen. Dit zet de deur open naar meer dilatoire praktijken. Het lijkt dat men zich in bochten wringt om geen steun te geven. Hopelijk blijft het bij dit eenmalig arrest.

Eefje Van den Auwelant

Stafmedewerker OCMW-dienstverlening

18 januari 2010